

IX

**SOBRE LA GRAFIA DE LA PERSONA 1
DEL PRESENT D'INDICATIU DELS VERBS
A LES ILLES BALEARS**

(Acord del 15 de maig de 1992)

Per resoldre un problema que fa temps que preocupa escriptors i ensenyants de les Illes Balears, la Secció Filològica aprovà el 15 de maig de 1992 el següent acord sobre la grafia de la primera persona del present d'indicatiu dels verbs en els parlars baleàrics.

IX. SOBRE LA GRAFIA DE LA PERSONA 1 DEL PRESENT D'INDICATIU DELS VERBS A LES ILLES BALEARS*

1.1. En general, la persona 1 del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació no pren cap terminació i s'hi manté gràficament la consonant final del radical.

Aquest criteri és aplicable igualment als casos que donen com a resultat terminacions gràfiques existents en altres mots de la llengua, fora de la flexió verbal** com als que donen lloc a terminacions insòlites fora de la flexió dels verbs —*sembl(ar)*, *vincl(ar)*, *encercl(ar)*, *mescl(ar)*, *infl(ar)*, *arregl(ar)*, *vetl(ar)*, *ratll(ar)*, *eixampl(ar)*, *parl(ar)*, *legisl(ar)*, *entusiasm(ar)*, *ritm(ar)*, *dign(ar)*, *condemn(ar)*, *reguitn(ar)*, *celebr(ar)*, *sebr(ar)*, *arbr(ar)*, *ensucr(ar)*, *esfondr(ar)*, *desxifr(ar)*, *aleg(ar)*, *colr(ar)*, *honor(ar)*, *compr(ar)*, *emporpr(ar)*, *aspr(ar)*, *estupr(ar)*, *amarr(ar)*, *penetr(ar)*, *filtr(ar)*, *entr(ar)*, *registr(ar)*, *dubt(ar)*, *redact(ar)*, *empremt(ar)*, *capt(ar)*, *obst(ar)*, *inst(ar)*, *llev(ar)*, *salv(ar)*, *minv(ar)*, *observ(ar)*, *recolz(ar)*, *esmorz(ar)*, *localitz(ar)*, *esbutz(ar)*.

* Sobre altres aspectes de la conjugació verbal en els parlars balears, cf. el fascicle de morfologia de la *Proposta per a un estàndard oral*.

** *Acab(ar)*, *eixalb(ar)*, *arramb(ar)*, *destorb(ar)*, *caç(ar)*, *aplac(ar)*, *alç(ar)*, *bolc(ar)*, *desbanc(ar)*, *llanç(ar)*, *escapç(ar)*, *embarc(ar)*, *reforç(ar)*, *rasc(ar)*, *crid(ar)*, *bald(ar)*, *arrend(ar)*, *tard(ar)*, *agaf(ar)*, *escalf(ar)*, *trionf(ar)*, *amag(ar)*, *colg(ar)*, *arromang(ar)*, *embarg(ar)*, *remei(ar)*, *regal(ar)*, *ball(ar)*, *rem(ar)*, *calm(ar)*, *arm(ar)*, *aplan(ar)*, *altern(ar)*, *escap(ar)*, *palp(ar)*, *acamp(ar)*, *extirp(ar)*, *pisip(ar)*, *prepar(ar)*, *cas(ar)*, *espols(ar)*, *prems(ar)*, *descans(ar)*, *eclips(ar)*, *dispers(ar)*, *rescat(ar)*, *falt(ar)*, *cant(ar)*, *tempt(ar)*, *afart(ar)*, *bast(ar)*, *pretext(ar)*, *creu(ar)*, *relax(ar)*, *baix(ar)*, *pix(ar)*, *fix(ar)*, *enganx(ar)*, *escorx(ar)*, *despatx(ar)*, *bany(ar)*.

Observacions

Les consonants dobles *-ll*, *-nn* i *-ss*, amb què acaben alguns radicals, es redueixen respectivament a *-l*, *-n* i *-s*: *vacil* (de *vacil·lar*), *nan* (de *nannar*) i *pas* (de *passar*).

Es manté, en canvi, la terminació *-rr*: *amarr* (d'*amarrar*), en oposició a *amar* (d'*amarar*).

1.2. Si el radical acaba en *-e* o *-i* (*crear*, *estudiar*), la persona 1 adopta la terminació *-i*, que forma diftong amb la vocal final del radical: *crei*, *estudii*. No adopten desinència els radicals acabats en *-i* consonàntica (precedida de vocal): *espai(ar)*, *remei(ar)*, *enjoï(ar)*, *alui(ar)* (v. 1.1).

Si el radical acaba en *-o* o *-u* (*incoar*, *suar*), la persona 1 adopta la terminació *-u*, que forma diftong amb la vocal final del radical: *incou*, *suu*. No adopten desinència els radicals acabats en *-u* consonàntica (precedida de vocal): *encau(ar)*, *creu(ar)*, etc. (v. 1.1).

Els radicals acabats en *-u* semiconsonàntica (*enaiguar*, *adequar*) adopten en la persona 1 la terminació *-o* (*enaiguo*, *adequo*).

1.3. Quan el radical acaba en *-j* o *-g* palatals, la persona 1 sol adoptar la grafia *-ig*: *rajar/raig*, *festejar/festeig*, *enfastijar/enfastig*, *gojar/goig*, *pujar/puig*. Aquest és també el cas dels radicals acabats en *-ai* (*assuaular*) i *-ei* (*agrenjar*), en els quals la sibilant palatal va precedida d'una *-u* no sil·làbica: *assuaui*, *agreuig*.

Per contra, si la sibilant palatal va precedida de consonant, es manté la grafia del radical, com en els verbs de l'epígraf 1.1: *viatjar/viatj*, *assetjar/assetj*, *desitjar/desitj*, *allotjar/allotj*, *enutjar/enutj*, *menjar/menj*, *forjar/forj*.

2. Els verbs regulars de les conjugacions 2 i 3 (purs) no prenen tampoc la terminació *-o* per a la persona 1: *bat*, *admet*, *ret*, *romp*, *puny*, *sent*, *mor*, *dorm*, *bull*, etc. La persona 1 de *fugir* és *fuig*, com en els casos semblants de l'epígraf 1.3.

Les persones 1 dels verbs de les conjugacions 2 i 3 amb els radicals acabats en *-b* o *-d* mantenen gràficament aquestes consonants, en oposició a les persones 3, que s'escriuen amb la consonant sorda corresponent: *cab/cap*, *deceb/decep*, *reb/rep*, *put/put*.